

Ráðgevandi nevndin viðvíkjandi Føroyum við daprari frágreiðing

Vinnulívið um at fara á húsagang

Búskaparliga stendur illa til í Føroyum. Tey neyðugu tiltøkini fyri at venda gongdini kunnu hava við sær, at stórir partur av vinnulívinum fer á húsagang.

Hesa døpru meting gevur ráðgevandi nevndin viðvíkjandi Føroyum í tí nýggjastu frágreiðingini.

Nevndin væntar, at tað verður torført at rætta búskapin aftur, tí møguleikarnir eru smáir at økja um inntøkuna av útflutningi.

— Í fleiri ár eru eingi stig tikin til at skapa javnvág millum framleiðslu øðrumegin og nýtslu og iløgur hinumegin, sigur nevndin. M.a. vórðu ov nógv skip innflutt í fjør.

Uttanlandsskuldin er nú omanfyri 3 milliardir krónur netto, og tað er umleið 62 pst. av bruttotjóðarinntøkuni.

»I udvalgets rapport fra marts 1984 vedrørende den økonomiske udvikling på Færøerne i 1983 fremhævedes det stigende underskud på betalingsbalancen, den efterhånden meget store udlandsgæld samt de store investeringer i såvel fiskeskibe som fragt- og passagerskibe, som blev foretaget i 1983.

Der pegedes på, at en væsentlig del af den låneoptagelse, der har muliggjort investeringerne i de senere år, er sket med landkassegaranti. Bag-

grunden for de betydelige investeringer i fiskeskibe har været den meget høje subsidiering af fiskerierhvervet. Dette medfører betydelige risici for at investeringerne, omend de påregnes at være rentable ud fra et privatøkonomisk synspunkt, ikke er det ud fra et nationalt synspunkt. For fiskeskibe er fangstkapaciteten således allerede væsentligt større end nødvendigt, når hensyn tages til de eksisterende fangstmuligheder.

Det konkluderes der-

for, at der var behov for indgreb, der kunne føre økonomien over i en mere sund udvikling.

Udvalgets besøg på Færøerne i juni måned 1984 og de oplysninger, der i årets løb er fremkommet om den økonomiske udvikling i 1984, har ført til, at udvalget ved indgangen til 1984 må anlægge en om mulig endnu alvorligere vurdering af den færøske økonomi. Udvalget har ikke færdiggjort sin årlige rapport, idet nødvendige

oplysninger endnu mangler på en række punkter, men skal i det følgende kort resumeres det sidste års økonomiske udvikling og anføre dets vurdering af situationen på denne baggrund:

Fangstmængderne, der steg kraftigt fra 1982 til 1983, har været nærmest uændrede i 1984. Der er endvidere sket en omlægning af fiskeriet fra de værdifulde fiskearter torsk og kuller til sej, der er en billigere fisk, hvis fangst er stærkt

subsidieret. Fangsterne vil for 1984 ligge højt over det af biologerne anbefalede niveau. Eksportpriserne, målt i kr., har uanset stigningen i dollarkurserne været svagt faldende for de vigtigste fiskesorter. Alt i alt skønnes værdien af fiskeeksporten i 1984 at blive af samme størrelsesorden som i 1983.

Udviklingen førte sidst på sommeren til en likviditetskrisen for fiskefiletfabrikkerne, der resulterede i, at der i Lagtinget opnåedes enighed om en forøgelse af støtten til såvel fiskeriet som filetfabrikkerne. Det viste sig dog også nødvendigt at reducere fiskernes afregningspriser en smule.

Importen i 1984 skønnes at ville ligge godt 20 pct. over 1983-niveauet. En væsentlig del af stigningen skyldes, at den i 1983 allerede meget store import af skibe er blevet yderligere forøget i 1984.

Betalingsbalancen i 1984 forventes herefter at vise et underskud — efter at der er taget hensyn til tilskuddene fra den danske stat på ca. 650 mill. kr. — på ca. 800 mill. kr. mod ca. 460 mill. kr. i 1983. Udlandsgælden påregnes ved udgangen af 1984 at andrage over 3.000 mill. kr. netto, svarende til ca. 62 pct. af bruttonationalproduktet. Det tilsvarende tal for Danmark er ca. 38 pct.

For 1985 forventer det færøske statistiske kontor et underskud på betalingsbalancen af samme rekordhøje størrelse, hvad der ved uændrede valutakurser vil bringe udlands-

gælden op på ca. 72 pct. af bruttonationalproduktet. Investeringer i fiske- og fragtskibe forventes også i 1985 at ville ligge på det i 1983 og 1984 gældende ekstraordinært høje niveau.

Det vil blive vanskeligt for de færøske myndigheder at få denne meget alvorlige udvikling under kontrol, idet der næppe er mulighed for at forøge indtægterne fra eksporten af fiskeprodukter eller andre varer væsentligt. Det er også uvist, om der på Færøerne eksisterer den fornødne vilje til at få udviklingen under kontrol. Der er ikke gennem de sidste mange år taget alvorlige skridt til at etablere balance mellem på den ene side produktionen og på den anden side forbrug og investeringer. Der er heller ikke taget skridt til at reducere erhvervslivets afhængighed af offentlige garantier og støtte, herunder den voldsomme subsidiering af fiskeriet.

Som omtalt ovenfor har landkassen ydet private og offentlige foretagender meget betydelige garantier for låntagning. Disse beløb sig pr. 1. april 1983 til ca. 1.000 mill. kr. og er siden steget betydeligt. Landsstyret står derfor i den situation, at de nødvendige indgreb til genopretning af situationen kan føre til omfattende krak i erhvervslivet. Dette vil måske ikke få alvorlige konsekvenser for de to færøske banker, der i de fleste risikobehæftede engagementer er dækket ind af landkassegarantier. Disse vil derimod kunne blive aktuelle.

Til Nepper Chistensen fúta

Tygum og tygara menn um landið gremja tykkum um henda sorgarstand av allari koyring, sum ikki er at undrast á. — Onkur sigur, at frægastu ráðini eru at dansast skal langt út á hvørja nátt, fyri at móða fólk, so tey fáast at fara at húsum, tá stongt verður.

Hesi ráðini kundu eins væl verið tikin úr einari gamlari mólbugva søgu.

Nei, ráðini ið duga eru tey, at tygum skulu senda tygara menn út á vegirnar tá dansihöllirnar stongja, so hesir óvitisfiskarnir

verða tiknir longu áðrenn teir sleppa í bilarnar at gera bæði skaða og skomm um seg.

Bilar siggjast javnlaga við einari framlygt. At hetta gongur, visir væl at tygara menn gera ikki skyldu sína, tí so blindir kunnu teir ikki vera, at teir ikki varnast hetta.

Politistar eiga at vera úti, tað er har teir skulu gera nýttu.

Siðan eru eini ráð afturat til at taka, og tað er, at koyriloyvið ið tey 18 ára gomlu fáa, eigur at vera við treytum, at hava

tey seg ikki sømiliga at, so eiga tey at missa tað i stundini.

Eitt er vist, logreglan hevur alla ábyrgdina av at fáa vend i og ikki hetta meyllið um aftur at gera feløg.

Ti mugu tygum nú, hara fúti, taka tygum um reiggj — tað eru ráðini ið duga.

Skilamaður

tjak og meiningar

Vit gera lesarar okkara varugar við, at treytin fyri at fáa lesarabrov upptikin undir hesum teiginum er, at blaðstjórnin veit, hvør hevur skrivað brevíni.

Lýsið i

sosialinum